CYFARFOD COMISIWN FFINIAU A DEMOCRATIAETH LEOL CYMRU A GYNHALIWYD AM 10:00AM AR 21 MEHEFIN 2023 YN NHŶ HASTINGS A THRWY MS TEAMS

Yn bresennol: Mrs Bev Smith (Cadeirydd); Mrs Dianne Bevan; Mr Frank Cuthbert; Mr Michael Imperato; Ms Ginger Wiegand.

Swyddogion Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru (CFfDLC) a oedd yn bresennol: Mrs Shereen Williams (Prif Weithredwr); Mr Tom Jenkins (Pennaeth Polisi a Rhaglenni); Mr Dave Carr (Rheolwr Cyllid); Mr Huw Blacker (Swyddog Arolygon); Mr Christian Lovatt (Cymorth Tîm); Miss Caitlin Lowry (Swyddog Cymorth Tîm).

Amser Dechrau: 10:31
Amser Gorffen: 12:31

1. Datganiadau Buddiannau

1.1. Ni wnaed unrhyw Ddatganiadau Buddiannau.

2. Gwybodaeth gan y Cadeirydd

2.1. Croesawodd y Cadeirydd Ms Ginger Wiegand sy'n ymuno â'r Comisiwn fel ei 5ed Comisiynydd.

2.2. Rhoddodd y Cadeirydd wybodaeth i'r Comisiwn am gynnydd y swyddogaethau estynedig. Nid yw bwrdd y rhaglen wedi cyfarfod ers cyfarfod mis Mai ac mae'r pwyslais ar lenwi'r gofrestr risg a'r Ddogfen Cychwyn Prosiect (PID).

3. Cofnodion cyfarfod y Comisiwn a gynhaliwyd ar 24 Mai 2023

3.1. **Penderfynwyd** cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 24 Mai 2023 yn gofnod cywir o'r materion a ystyriwyd, yn amodol ar fân ddiwygiadau.

4. Materion yn Codi

4.1. **Penderfynwyd** derbyn yr Adroddiad gan nodi unrhyw faterion i'w trafod yn ddiweddarach yn y cyfarfod, a rhoddwyd diweddariad ar gynnydd y materion canlynol:

4.2. **(Mater 1)** Ni chafodd y Comisiwn unrhyw geisiadau Rhyddid Gwybodaeth rhwng 13 Mai 2023 a 13 Mehefin 2023.

4.3. **(Mater 2) Nodwyd** y bydd yr eitem hon yn cael ei thrafod o dan eitem agenda 6.

4.4. **(Mater 3) Nodwyd** bod y mater hwn wedi cael ei drafod yn y cyn-gyfarfod.

4.5. **(Mater 4) Nodwyd** y bydd yr eitem hon yn cael ei thrafod o dan Unrhyw Fater Arall.

4.6. **(Mater 5) Nodwyd** bod hyn wedi cael ei gyflwyno i LlC.

4.7. **(Mater 6) Nodwyd** nad oes diweddariad pellach ar y mater hwn. Mae'r Comisiwn yn aros am ymateb gan LlC o hyd.

4.8. **(Mater 7) Nodwyd** bod yr holiadur ymchwil wedi cyrraedd y cam drafft terfynol ac y caiff ei ddosbarthu cyn hir.

5. Y Rhaglen Bontio (i'w thrafod)

5.1. Rhoddodd y Cadeirydd ddiweddariad i'r Comisiwn ar gynnydd Bwrdd y Rhaglen Bontio.

- Mae'r PID a'r gofrestr risg ar gam cynnar ac mae'n bwysig bod y meysydd sydd y tu allan i gwmpas y Bwrdd Pontio yn cael eu nodi'n glir.
- **Nodwyd** y disgwylir i ddeddfwriaeth gael ei chyflwyno yn yr hydref a bod yr amserlen yn dynn.
- Byddai angen i'r Comisiwn ddatblygu strategaeth gyfathrebu sy'n canolbwyntio'n benodol ar ymgysylltu â rhanddeiliaid ynglŷn â'r swyddogaethau estynedig.
- **Nodwyd** bod angen i'r Comisiwn chwilio am adnoddau mewnol i gynorthwyo'r Prif Weithredwr â'r gwaith pontio y mae angen i'r Comisiwn ei wneud.

5.2. **Gweithredu:** Y Prif Weithredwr i edrych ar y cyllidebau presennol ac amlygu adnoddau i gefnogi'r gwaith pontio.

6. Y Flaenraglen Waith

6.1. Rhoddodd y Prif Weithredwr ddiweddariad llafar ar gynnydd y rhaglen.

- Amlygodd y Prif Weithredwr y bydd cost Arolwg 1af y Senedd yn debyg i gost yr Arolwg Seneddol a bod y Comisiwn mewn sefyllfa i reoli'r lefelau cyllid uwch.

- Bydd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol (RIA) sy'n ofynnol ar gyfer y Bil Diwygio Etholiadol yn fwy cymhleth na Bil Diwygio'r Senedd a byddai angen i waith paratoi gael ei wneud yn ystod yr haf yn hytrach nag aros i'r cais ddod gan LIC.
- Byddai cyfarfod nesaf Bwrdd Gweithredu Diwygio'r Senedd yn digwydd ym mis Gorffennaf.

7. Adroddiad Cynnydd Arolygon

7.1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad Cynnydd Arolygon dyddiedig 21 Mehefin 2023 gan y Pennaeth Polisi a Rhaglenni.

7.2. **Nodwyd** gan y Pennaeth Polisi a Rhaglenni eu bod bellach yn ystyried cynigion drafft ar gyfer Arolwg Cymunedol Bro Morgannwg.

7.3. **Nodwyd** gan y Pennaeth Polisi a Rhaglenni bod opsiynau'n cael eu hystyried ar gyfer Arolwg Cymunedol Caerffili.

7.4. **Nodwyd** y bydd Arolwg Cymunedol Sir Benfro yn dechrau yn dilyn cyfarfodydd cychwynnol ar 4 Medi 2023.

7.5. **Nodwyd** gan y Pennaeth Polisi a Rhaglenni nad yw Arolwg Cymunedol Abertawe wedi dechrau eto.

7.6. **Nodwyd** y byddai Gwynedd yn anelu at raddfa amser yn gynnar yn 2024 a bod Sir y Fflint yn parhau i gynnal trafodaethau'n fewnol ynglŷn ag Arolwg Cymunedol yn y dyfodol.

7.7. **Nodwyd** bod Torfaen wedi dechrau eu harolwg cymunedol eu hunain ond bod arnynt angen cyngor ychwanegol. **Nodwyd** hefyd fod Blaenau Gwent yn bwriadu cynnal arolwg cymunedol.

8. Arolwg Cymunedol Bro Morgannwg

8.1. Rhoddwyd ystyriaeth i Adroddiad Arolwg Cymunedol Bro Morgannwg – Ystyried Cynlluniau Drafft dyddiedig 12 Mai 2023 gan y Rheolwr Arolygon.

8.2. Bydd yr Ysgrifenyddiaeth yn cychwyn ei phroses sicrhau ansawdd ar gyfer yr adroddiad.

8.3. **Nodwyd** y byddai'r Comisiwn yn anelu at gyhoeddi ym mis Medi.

8.4. **Nodwyd** bod y Comisiwn yn parhau i aros am ymateb gan Gomisiynydd y Gymraeg ynglŷn â rhai o'r enwau arfaethedig.

8.5. Llongyfarchodd y Comisiynwr y tîm ar ansawdd yr adroddiad.

9. Arolwg Cymunedol Caerffili

9.1. Rhoddwyd ystyriaeth i Adroddiad Arolwg Cymunedol Caerffili – Ystyried Cynlluniau Drafft dyddiedig 21 Mehefin 2023 gan y Swyddog Arolygon.

9.2. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Tref Gorllewin Rhisga a Chymuned Dwyrain Rhisga. Dewiswyd Opsiwn 3 gan y Comisiwn (cyfeiriwch at y templedi Safon Benderfynu (DMS) i gael rhagor o wybodaeth).

9.3. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Cymunedau Bedwas, Trethomas a Machen a Rhydri. Dewiswyd Opsiwn 4 gan y Comisiwn (cyfeiriwch at y templedi DMS i gael rhagor o wybodaeth).

9.4. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Cymunedau Gelligaer a Nelson. Dewiswyd Opsiwn 3 gan y Comisiwn (cyfeiriwch at y templedi DMS i gael rhagor o wybodaeth).

9.5. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Cyngor Tref Caerffili a Chyngor Cymuned y Fan. Dewiswyd Opsiwn 4 gan y Comisiwn (cyfeiriwch at y templedi DMS i gael rhagor o wybodaeth).

9.6. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Cymunedau Bargoed a Phengam. Dewiswyd Opsiwn 3 gan y Comisiwn (cyfeiriwch at y templedi DMS i gael rhagor o wybodaeth).

9.7. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Cymunedau Cefn Fforest a Phengam. Dewiswyd Opsiwn 1 gan y Comisiwn (cyfeiriwch at y templedi DMS i gael rhagor o wybodaeth).

9.8. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Cymunedau Pontllanfraith a Maesycwmer. Dewiswyd Opsiwn 3 gan y Comisiwn (cyfeiriwch at y templedi DMS i gael rhagor o wybodaeth).

9.9. Rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau ar gyfer Cymuned Rhymni. Dewiswyd Opsiwn 1 gan y Comisiwn (cyfeiriwch at y templedi DMS i gael rhagor o wybodaeth).

9.10. Bydd yr Ysgrifenyddiaeth yn llunio'r adroddiad cynigion drafft er mwyn i'r Comisiwn ei ystyried mewn cyfarfod o'r Comisiwn yn y dyfodol.

9.11. **Nododd** y Comisiwn ei ddiolch i'r Tîm Arolygon am drylwyredd nodiadau arolwg Caerffili.

10. Adroddiad ar Gyllideb 2023-24

10.1. Rhoddwyd ystyriaeth i gyllideb 2023-24 dyddiedig 21 Mehefin 2023 gan y Rheolwr Cyllid.

10.2. **Nodwyd** y bu tanwariant o £10k ar gostau staff ar 31 Mai 2023.

10.3. **Nodwyd** y bu sawl achos o orwariant ym mis Mai 2023, ond bod y rhan fwyaf yn ymwneud â gwariant a fyddai'n cael ei adennill oddi wrth awdurdodau lleol yn rhan o gostau arolygon cymunedol. Roedd y gorwariant mawr o £3k yn y gyllideb hyfforddi staff o ganlyniad i fynychu cyfarfod blynyddol Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC), ond fe ddylai cronfeydd dros ben mewn cyllidebau eraill dalu am hyn. At ei gilydd, disgwyliwyd y byddai'r holl gyllidebau a orwariwyd yn mantoli eto yn ystod y misoedd i ddod.

11. Rheoli Risg – Y Gofrestr Risg

11.1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad Rheoli Risg dyddiedig 21 Mehefin 2023 gan y Rheolwr Cyllid. Nid oedd y Comisiwn o'r farn bod angen gwneud unrhyw newidiadau i'r Gofrestr Risg Gorfforaethol.

11.2. **Cytunwyd** y byddai angen i'r risgiau sy'n gysylltiedig â phontio i'r flaenraglen waith newydd gael eu hasesu a'u hadolygu. Cynigiwyd y dylai hyn gael ei wneud gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (ARAC) yn ei gyfarfod ym mis Gorffennaf.

11.2.1. **Gweithredu:** Yr ARAC i adolygu risgiau pontio i'r rhaglen waith newydd yng nghyfarfod mis Gorffennaf.

12. Calendr Digwyddiadau

12.1. **Nododd** y Comisiwn y Calendr.

12.2. **Nodwyd** y bydd y Digwyddiad Ymylol yng nghynhadledd CLILC yn cael ei arwain gan ORS.

13. Unrhyw Fater Arall Perthnasol

13.1. Rhoddodd y Pennaeth Polisi a Rhaglenni drosolwg ac arddangosiad byr o'r porth ymgynghori newydd.

Dyddiad y Cyfarfod Nesaf: 20 Gorffennaf 2023